

НЕВИЗНАЧЕНІСТЬ ДОКАЗІВ ПРИ РОЗСЛІДУВАННІ ЗЛОЧИНІВ, ЯКІ БУЛИ ПОПЕРЕДНЬО ОТРИМАНІ В ХОДІ РОЗСЛІДУВАННЯ КРИМІНАЛЬНИХ ПРОСТУПКІВ

UNCERTAINTY OF EVIDENCE IN THE INVESTIGATION OF CRIMES THAT WERE PREVIOUSLY OBTAINED DURING THE INVESTIGATION OF CRIMINAL OFFENSES

Шульга А.О., к.ю.н., доцент,
доцент кафедри державно-правових дисциплін

*Навчально-науковий інститут права та соціального менеджменту
Донецького державного університету внутрішніх справ*

У статті проведено комплексний правовий аналіз проблеми невизначеності доказів, які були отримані слідчим при розслідуванні злочинів від попередніх кримінальних проваджень щодо кримінальних проступків. Автор розглядає вплив нормативної неоднозначності на допустимість, належність та достовірність таких доказів у контексті норм Кримінального процесуального кодексу України. Особливу увагу автором цієї статті акцентовано на судовій практиці, доктринальних підходах та суперечностях між принципами верховенства права та ефективністю розслідування. Проаналізовано ключові ризики, пов'язані з похідними доказами, повторними експертизами, негласними слідчими діями, електронними матеріалами. Особлива увага звертається на допустимість використання слідчим під час розслідування злочинів тих доказів, що були отримані при розслідуванні кримінальних проступків, (пункти 1-4 частини 3 статті 214 чинного Кримінального процесуального кодексу України). Наприклад, під час перекваліфікації з кримінального проступку на кримінальне правопорушення. Адже, у відповідності до тієї ж частини 3 статті 214 чинного Кримінального процесуального кодексу України здійснення досудового розслідування до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань або без такого внесення не допускається і тягне за собою відповідальність встановлену законом. Законом в таких випадках, дозволяється проведення тільки однієї слідчої розшукової дії – огляду місця події. Проте, згідно до статті 298¹ Кримінального процесуального кодексу України, закон дозволяє використовувати докази, що були отримані під час розслідування кримінальних проступків у подальшому перекваліфікованому на кримінальне правопорушення провадженні. Автор статті вважає, що це є певною невизначеністю у кримінальному процесуальному законодавстві, та колізією між законодавчою і судовою гілками влади, що створює підґрунтя для маніпулювань доказами. За результатами дослідження сформульовано висновки щодо необхідності законодавчих змін. Автором статті пропонується внесення доповнень до статті 298¹ Кримінального процесуального кодексу, які торкаються розширення прав учасників кримінального провадження на апеляційне оскарження рішень слідчого судді про використання у доказуванні по кримінальному правопорушенню попередньо отриманих процесуальних джерел доказів у кримінальному провадженні про кримінальний проступок.

Ключові слова: кримінальне провадження, докази, невизначеність доказів, допустимість, дізнання, розслідування злочинів, кримінальні проступки, КПК України, судова практика, електронні докази, похідні докази.

The article presents a comprehensive legal analysis of the problem of uncertainty regarding evidence obtained by the investigator during the investigation of crimes, derived from previous criminal proceedings concerning criminal misdemeanors. The author examines the impact of normative ambiguity on the admissibility, relevance, and reliability of such evidence within the context of the norms of the Criminal Procedure Code of Ukraine. Particular attention in this article is focused by the author on judicial practice, doctrinal approaches, and contradictions between the principles of the rule of law and the efficiency of investigations. Key risks associated with derivative evidence, repeated examinations, covert investigative actions, and electronic materials have been analyzed. Special emphasis is placed on the admissibility of the investigator's use, during the investigation of crimes, of evidence obtained in the investigation of criminal misdemeanors (points 1-4 of part 3 of Article 214 of the current Criminal Procedure Code of Ukraine). For example, during reclassification from a criminal misdemeanor to a criminal offense. Indeed, in accordance with the same part 3 of Article 214 of the current Criminal Procedure Code of Ukraine, conducting pre-trial investigation before entering information into the Unified Register of Pre-trial Investigations or without such entry is not permitted and entails liability established by law. In such cases, the law allows only one investigative search action to be conducted – an inspection of the scene of the incident. However, according to Article 298-1 of the Criminal Procedure Code of Ukraine, the law permits the use of evidence obtained during the investigation of criminal misdemeanors in a subsequent proceeding reclassified as a criminal offense. The author of the article believes that this constitutes a certain uncertainty in the criminal procedural legislation and a collision between the legislative and judicial branches of government, which creates grounds for evidence manipulation. Based on the results of the study, conclusions have been formulated regarding the need for legislative changes. The author of the article proposes amendments to Article 298-1 of the Criminal Procedure Code, which concern expanding the rights of participants in criminal proceedings to appeal decisions of the investigating judge regarding the use in proving a criminal offense of previously obtained procedural sources of evidence in criminal proceedings concerning criminal misdemeanors.

Key words: criminal proceedings, evidence, uncertainty of evidence, admissibility, inquiry, investigation of crimes, criminal misdemeanors, CPC of Ukraine, judicial practice, electronic evidence, derivative evidence.

Постановка проблеми. Актуальність теми зумовлена динамічним розвитком кримінального процесуального законодавства України, зокрема в умовах воєнного стану, коли зростає кількість кримінальних проваджень, пов'язаних із повторними розслідуваннями злочинів проти національної безпеки, корупцією та іншими тяжкими правопорушеннями. Невизначеність доказів, отриманих у ході розслідування кримінальних проступків (наприклад, отриманих під час проведення негласних слідчих розшукових дій чи доказів отриманих у формі дізнання у подальшому досудовому розслідуванні кримінальних проступків), створює значні ризики для забезпечення справедливості судового розгляду, оскільки такі матеріали

часто виявляються неоднозначними за джерелом, методом отримання чи достовірністю, створюють умови для маніпулювання доказами як на досудовому розслідуванні, так і в суді.

У сучасних реаліях, з урахуванням цифровізації доказів (електронні дані, записи НСРД) та зростання обсягів кримінальних справ, проблема набуває критичного значення. За даними Верховного Суду, у 2024 році понад 15% апеляційних скарг стосувалися визнання доказів недопустимими саме через їхню невизначеність у походженні чи процедурі отримання [1]. Це не лише ускладнює процес доведення вини, але й порушує конституційні гарантії презумпції невинуватості (ст. 62 Конституції України)

та права на справедливий суд (ст. 6 Європейської конвенції з прав людини). Таким чином, дослідження невизначеності доказів є невід'ємною складовою вдосконалення системи кримінально-процесуальних гарантій, особливо в контексті переходу від досудового етапу дізнання (для кримінальних проступків) до розслідування злочинів. Сьогодні, з урахуванням змін до КПК (законопроект № 12439), проблема посилюється через відсутність чітких критеріїв для похідних доказів з міжнародної правової допомоги, що створює додаткову правову невизначеність [2]. Крім того, зростання кількості справ, пов'язаних з воєнними злочинами, де докази часто переносяться з проваджень про кримінальні проступки, підкреслює потребу в системному підході до цієї проблеми [3].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання невизначеності доказів у кримінальному процесі почало активно обговорюватися після реформи 2012 року та впровадженням нового на той час КПК України, але повною мірою актуалізувалося з початком повномасштабної агресії РФ у 2022 році, коли зросла потреба в різних формах розслідувань. Серед українських науковців цю проблематику висвітлювали Л. Г. Дунаєвська [4], Д. Р. Митчик [5], О. С. Коробка [6], С. Яковлева [7], А. В. Коваленко [8], В. Дрозд [9], В. Є. Макода [10], а також постанови Верховного Суду щодо повторних експертиз [11].

У 2025 році нові дослідження, як-от огляд практики Касаційного кримінального суду (ККС), підкреслюють відповідний підхід законодавця до правил доказування, що посилює невизначеність [12]. Водночас, тема залишається недостатньо розробленою в аспекті системного використання доказів з припинених проваджень щодо кримінальних проступків, що зумовлює необхідність подальших досліджень [13]. Додатково, нами були розглянуті роботи І. Г. Каланча та Д. Б. Стемковського в яких вчені акцентують на проблемах електронних доказів, де невизначеність автентичності призводить до процесуальних помилок при переході від дізнання до розслідування злочинів [14].

Мета і завдання дослідження. Метою статті є всебічний аналіз правової природи невизначеності доказів, отриманих у розслідуванні кримінальних проступків, та формулювання пропозицій щодо її подолання для забезпечення балансу між ефективністю кримінального провадження та гарантіями прав людини.

Виклад основного матеріалу дослідження. Поняття невизначеності доказів у кримінальному процесі є багатограним і охоплює аспекти, пов'язані з неоднозначністю їхнього походження, методу отримання чи достовірності, особливо коли такі докази були зібрані в рамках дізнання щодо кримінального проступку і в подальшому використовуються у розслідуванні кримінального правопорушення.

Згідно зі ст. 84 КПК України, докази – це фактичні дані, отримані у передбаченому чинним КПК порядку, на підставі яких слідчий, прокурор, слідчий суддя і суд встановлюють наявність чи відсутність фактів та обставин, що мають значення для кримінального провадження та підлягають доказуванню. Однак, коли ці відомості походять з припиненого чи іншого провадження, наприклад щодо кримінального проступку, виникає проблема їхньої належності (ст. 85 КПК) та допустимості (ст. 86 КПК), оскільки вони можуть бути похідними, тобто отриманими до внесення відомостей про кримінальний проступок до ЄРДР, де коло процесуальних дій, щодо здобуття доказів суттєво розширено (п. п. 1-4 ч. 3 ст. 214 КПК) у порівнянні з колом доказів, які застосовуються в розслідуваннях кримінальних правопорушень (ч. 3 ст. 214 КПК).

Нормативна база, закладена в КПК України, не містить чіткого визначення «невизначеності доказів» як такої, що створює прогалину в правозастосуванні. Ст. 87 КПК забороняє використання доказів отриманих внаслідок істотного порушення прав та свобод людини («пло-

дів отруйного дерева»), але не деталізує механізми перевірки похідних доказів, отриманих з інших проваджень [15, с. 195]. Із огляду практики ККС ВС 2025 року підкреслюється, що висновок спеціаліста не є джерелом доказів, якщо він не підданий безпосередньому дослідженню, що посилює невизначеність при перенесенні матеріалів з дізнання [12, с. 25]. Під похідними доказами, визнаються такі фактичні дані які були отримані не з першоджерела, а «з інших рук» (копія оригіналу документа, показання особи, відомості, які вона отримала безпосередньо від очевидця, потерпілого чи опосередковано зі слів підозрюваного, обвинуваченого) [16, с. 257]. Отже ми вважаємо, що відсутність спеціальної норми про таке перенесення доказів з форми передбаченої п. п. 1-4 ч. 3 ст. 214 КПК у форму доказів передбачених ст. 84 КПК створює системну вразливість, особливо в умовах воєнного стану, де обсяги матеріалів зростають, а перехід від проступків до злочинів стає частим.

Розглядаючи форми невизначеності таких доказів слід зазначити, що на нашу думку, невизначеність проявляється у кількох з них. По-перше, нормативна форма (відсутність чітких критеріїв для оцінки таких доказів). По-друге, процесуальна форма (порушення безпосередності дослідження). По-третє, фактична форма (сумніви в достовірності через зміну контексту). Наприклад, результати негласних слідчих (розшукових) дій (далі НСРД), що передбачені частиною другою статті 264 КПК та статтею 268 КПК, проведених у кримінальному провадженні про кримінальний проступок, наприклад, за ч. 1 ст. 296 КК, не можуть автоматично використовуватися в розслідуванні тяжкого злочину, наприклад, проти національної безпеки без повторної їх перевірки, оскільки це суперечить ст. 246–248 КПК [9, с. 188–189]. З цього приводу В. Дрозд слушно зазначає, що судова практика демонструє неоднорідність, а саме, у деяких постановках (В. Дрозд наводить наприклад, кримінальне провадження № 751/7557/15-к від 16.01.2019) докази з НСРД визнаються недопустимими через несвоєчасну декласифікацію матеріалів, тоді як в інших – допускаються за умови обґрунтування прокурором [9, с. 187]. Сьогодні практика ККС дійсно підтверджує цю тенденцію, наприклад у кримінальному провадженні № 751/3448/23. За цим кримінальним провадженням пряме дослідження фізичних доказів (наприклад, мобільного телефону) не є обов'язковим, якщо сторони не мотивують запит, що створює дискреційний простір для суддів [12, с. 22].

Також ключовим протиріччям з цього приводу є баланс між принципом повноти, всебічності доказування (ст. 22 КПК) та заборобою використовувати в доказуванні «плоди отруйного дерева» (ст. 87 КПК), коли первинний доказ, отриманий з істотним порушенням (наприклад, без ухвали слідчого судді в дізнанні), може негативно вплинути на похідні докази у подальшому кримінальному провадженні. Погоджуємося з точкою зору С. Яковлевої, яка у своїй роботі підкреслила, що допустимість доказів з досудового розслідування визначається за правилами, що діяли на момент їх отримання (перехідні положення КПК 2012), але в нових провадженнях вони підлягають перевірці на істотність порушення прав людини [7, с. 5–7]. В літературі виділяють три види похідних доказів: інструментальні (отримані через експертизу), отримані в ході допиту (показання на основі первинних) та документальні (копії з дізнання), кожен з яких несе специфічні ризики невизначеності. Наприклад, саме про таку класифікацію цих доказів йдеться у роботі Р. І. Благути, Ю. В. Гуцуляка, О. М. Дуфенюка та ін. [17, с. 18, 59].

З вищесказаного само по собі виникає питання щодо проблеми допустимості доказів з попередніх проваджень в кримінальних провадженнях про кримінальні проступки. Вивчення матеріалів розслідування кримінальних проступків нашої думки на думку про те, що невизначеність у допус-

тимості доказів виникає на тлі відсутності чітких законодавчих механізмів перевірки тих чи інших доказів. Так наприклад, згідно з постановою Верховного Суду України від 15.04.2025 у справі № 161/13558/19, повторна експертиза не може слугувати інструментом для пошуку нових доказів, а лише для усунення помилок у попередніх висновках, інакше це суперечить засадам повноти досудового розслідування [11]. І ми погоджуємося з цією позицією, оскільки інакше розслідування перетворюється на безкінечний цикл, порушуючи розумні строки провадження (ст. 28 КПК). В цьому ми погоджуємося і з точкою зору О. С. Коробки, який у своїй роботі акцентує на те, що допустимість доказів стосується форми доказу, а не його змісту, і визначається лише в нарадчій кімнаті суду, якщо стосовно самого доказу немає очевидного порушення [6, с. 525]. Проте в практиці це призводить до ситуацій, коли суди ігнорують невизначеність на досудовому етапі, перекладаючи тягар на судовий розгляд. Вивчивши практику ККС за травень 2025 року ми можемо вказати на такий собі асиметричний підхід законодавця. А саме ми з'ясували, що на практиці докази, які були отримані через провокацію проступку, виявляються недопустимими для доведення вини у кримінальному провадженні, але можуть використовуватися для спростування версії обвинувачення, що створює додаткову невизначеність [12].

Ще одним аспектом в контексті невизначеності доказів, що переходять з форми дізнання в досудове слідство є нормативна невизначеність статусу висновків спеціаліста чи експерта. З цього приводу Л.Г. Дунаєвська слушно зазначає, що згідно до ст. 298-1 КПК висновок спеціаліста до доказу не пріоритетний, особливо якщо він отриманий ще до внесення відомостей в ЄРДР. Це на думку дослідниці створює сумніви у суду щодо використання такого доказу в розслідуванні злочину. Підтверджуючи свою думку Л.Г. Дунаєвська слушно спирається на постанову ККС ВС від 07.11.2024 у кримінальному провадженні № 344/8350/22. Отже дослідниця правильно, як на нас робить умовивід про те, що такі висновки без допиту спеціаліста не можуть бути доказами [4, с. 209–210]. Зокрема слід зазначити і про те, що в умовах війни, деякі питання щодо отримання доказів в результаті тимчасового доступу до речей і документів можуть зазнати певних змін. Так на думку Н. Мамченко, Верховний Суд може змінювати позицію щодо допустимості доказів отриманих стороною обвинувачення в результаті тимчасового доступу до речей і документів у кримінальному провадженні щодо проступку [18]. Отже на нашу думку, такі дії Верховного Суду можуть посилити ступінь невизначеності доказів, адже знову ж таки виникає певна колізія між законом та рішенням суду. Бо сама ця дія, не є слідчою, а носить суто процесуальний характер забезпечення кримінального провадження. Також в цьому контексті у справі № 991/154/25 від 09.01.2025 р. ВАКС України критиці була піддана практика продовження запобіжного заходу по кримінальному провадженню на підставі похідних доказів отриманих без повної верифікації в ході розслідування кримінального проступку. Практика ВАКС зазначила саме на невизначеність таких доказів [19].

Ще однією проблемою в аспекті використання доказів попередньо отриманих в ході розслідування кримінальних проступків у подальшому розслідуванні кримінальних правопорушень, є дослідження цифрових доказів за межами судового залу. Наприклад, А.В. Коваленко з цього приводу пропонує здійснювати попередні дослідження цифрових доказів за межами судового залу, включаючи позасудові дії суб'єктів доказування [8, с. 375]. Це особливо важливо для цифрових доказів які добуваються в ході розслідування кримінальних проступків. Дослідник пропонує опрацювати носії інформації (флешки, сервери) з попереднього провадження по кримінальних проступках в режимі криміналістичного, не процесуаль-

ного опрацювання. Наприклад в ході відкриття матеріалів (ст. 290 КПК), але без чіткої регламентації цього дійства. На нашу думку така діяльність в системі кримінального провадження може призводити до негативних наслідків, наприклад до суб'єктивізму в оцінці отриманих результатів. А враховуючи ст. 298¹ КПК, наявність таких доказів у розслідування кримінальних правопорушень взагалі є неприпустимими.

І на останок розглянемо проблему допустимості використання слідчим під час розслідування кримінальних правопорушень тих доказів, що були отримані при розслідуванні кримінальних проступків, (п. п. 1-4 ч. 3 ст. 214 КПК). Зазначена норма вказує на те, що здійснення досудового розслідування до внесення відомостей до ЄРДР або без такого внесення не допускається і тягне за собою відповідальність, встановлену законом. У невідкладних випадках до внесення відомостей до Єдиного реєстру досудових розслідувань під час розслідування кримінальних правопорушень може бути проведена тільки одна слідча (розшукова) дія – огляд місця події, після чого відомості про цю СРД негайно після завершення огляду або отримання довідки, висновку спеціаліста вносяться до ЄРДР. Але по іншому стається під час розслідування кримінальних проступків (дізнання), там для з'ясування обставин вчинення кримінального проступку до внесення відомостей до ЄРДР можна проводити: відібрання пояснень; медичне освідчення; отримання висновків спеціаліста та зняття показань технічних приладів та технічних засобів, що мають функції фото- і кінозйомки, відеозапису, чи засобів фото- і кінозйомки, відеозапису (цифрові докази); вилучення знаряддя і засобів вчинення кримінального проступку, речей і документів, що є безпосереднім предметом кримінального проступку, або які виявлені під час затримання особи, особистого огляду або огляду речей. Більше того, якщо виникає необхідність, скажімо перекваліфікації кримінального проступку на кримінальне правопорушення то отримані таким чином фактичні данні під час розслідування кримінального проступку можна в подальшому використовувати як докази в розслідуванні вже перекваліфікованого кримінального правопорушення. Таку можливість слідчому надає ухвала слідчого судді, яка приймається за клопотанням прокурора (ст. 298¹ КПК). В інших випадках, без ухвали слідчого судді такі фактичні данні отримувати не можна. Але, враховуючи, той факт, що фактичні данні зазначені в п. п. 1-4 ч. 3 ст. 214 КПК, які були попередньо отримані в межах розслідування кримінального проступку фактично такою ухвалою слідчого судді перетворюються на докази винуватості особи, виникає питання стосовно дотримання деяких засад кримінального провадження. А саме, невизначеність таких доказів характеризується правовою колізією між двома гілками влади – судовою та законодавчою. Так в ч. 1 ст. 223 КПК зазначається, що тільки виключно слідчі (розшукові) дії є діями, які спрямованими на отримання (збирання) доказів або перевірку вже отриманих доказів у конкретному кримінальному провадженні. Проте ст. 298¹ КПК надає можливість судовій владі приймати інше рішення, яке здатне суттєво погіршити становище підозрюваної або обвинуваченої особи саме у вчиненні кримінального правопорушення. Досягається цей негативний ефект шляхом дозволу використати проти підозрюваного або обвинуваченого доказів, які були отримані не під час проведення слідчих розшукових дій, як це зазначено в ч. 1 ст. 223 КПК, а за допомогою тих даних, які не відносяться до СРД чи НСРД. Отже на нашу думку, завдяки ст. 298¹ КПК відбувається така собі «змова» між стороною обвинувачення у вигляді прокурора, і судом у вигляді слідчого судді з метою погіршення становища підозрюваного або обвинуваченого. Але при цьому, як мінімум суттєво порушуються шість засад кримінального провадження. По-перше, засада верховенства

права (ч. 1 ст. 8 КПК). По-друге, засада презумпції невинуватості та забезпечення доведеності вини (ч. 3 ст. 17 КПК). По-третє, засада змагальності сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості (ч. 2 ст. 22 КПК). По-четверте, засада забезпечення права на захист (ч. 1 ст. 20 КПК). По-п'яте, засада доступу до правосуддя та обов'язковість судових рішень (ч. ч. 1, 3, 4 ст. 21 КПК). По-шосте, засада забезпечення права на оскарження процесуальних рішень, дій чи бездіяльності (ст. 24 КПК). Чому ми робимо такий висновок? Тому, що дійство стосовно такої «змови» між стороною обвинувачення і судом стосовно виконання ст. 298¹КПК не передбачає в ній участі сторони захисту. Наприклад, сторона захисту не може бути присутньою під час прийняття слідчим суддею ухвали у відповідності до ст. 298¹КПК. Більше того сторона захисту не може знати, що слідчий суддя дозволив використовувати стороні обвинувачення (прокурору) у розслідуванні кримінального правопорушення в якому підозрюється особа відомості зазначені в п. п. 1-4 ч. 3 ст. 214 КПК. До того ж, закон не передбачає будь яких запобіжників від певних маніпуляцій відомостями зазначеними в п. п. 1-4 ч. 3 ст. 214 КПК з боку сторони обвинувачення при розслідуванні кримінальних правопорушень. І дійсно, тут ніхто не може гарантувати добросовісності прокурора і слідчого судді в разі домінування обвинувального ухилу кримінального провадження. В цьому випадку отримані фактичні данні (п. п. 1-4 ч. 3 ст. 214 КПК) по кримінальному проступку можуть набути силу доказів, що як на нас, може свідчити про порушення вищезазначених нами засад. Отже для усунення такого недоліку, та приведення диспозиції ст. 298¹КПК до вимог засад кримінального провадження, усунення невизначеності цієї норми, і усунення колізії між гілками законодавчої та судової влади, пропонуємо викласти вказану норму в новій редакції. А саме: «Такі процесуальні джерела доказів не можуть бути використані у кримінальному провадженні щодо злочину, окрім як на підставі ухвали слідчого судді, яка постановляється за клопотанням прокурора або підозрюваного, обвинуваченого чи його захисника. В разі незгоди з такою ухвалою слідчого судді сторони мають право на оскарження в суді

апеляційної інстанції». Вважаємо, що така новація тільки покращить справедливість кримінального провадження а отже і досягнення завдань кримінального процесу.

Висновки.

1. Поняття невизначеності доказів у кримінальному провадженні є багатограним і проявляється в нормативній, процесуальній та фактичній формах, особливо при використанні матеріалів дізнання щодо кримінального проступку у подальшому розслідування кримінального правопорушення.

2. Нормативна база КПК України не містить спеціальної норми щодо перенесення фактичних даних, отриманих у формі дізнання (пп. 1-4 ч. 3 ст. 214 КПК), у статус доказів (ст. 84 КПК), що посилює ризики суб'єктивізму, порушення безпосередності дослідження та сумнівів у достовірності, особливо в умовах воєнного стану з зростанням обсягів матеріалів.

3. Практика ККС ВС та ВАКС демонструє неоднорідність підходів до допустимості похідних доказів, зокрема з НСРД, висновків спеціалістів та цифрових доказів, де відсутність повторної верифікації матеріалів призводить до визнання їх недопустимими, що порушує баланс між принципом повноти доказування та заборобою "плодів отруйного дерева" (ст. 87 КПК).

4. Використання фактичних даних з розслідування кримінальних проступків у кримінальних правопорушеннях за ст. 298-1 КПК створює правову колізію між законодавчою та судовою гілками влади, суттєво порушуючи засади верховенства права, презумпції невинуватості, змагальності, права на захист, доступу до правосуддя та оскарження, через відсутність участі сторони захисту в ухваленні відповідних рішень.

5. Для усунення невизначеності та колізій пропонується нова редакція ст. 298-1 КПК. Новела передбачає можливість оскаржувати ухвалу слідчого судді не тільки з боку сторони обвинувачення (прокурора) але і сторони захисту (підозрюваному, обвинуваченому та його захиснику). На нашу думку це суттєво посилить справедливість провадження, забезпечить широку верифікацію доказів, а отже більш ефективне досягнення завдань кримінального процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Визначення допустимості доказів має спиратися на права людини. Офіційний веб-портал Верховного Суду. 20.12.2022. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/1360540/>
2. Зміни до Кримінального процесуального кодексу: очікує на друге читання. 7eminar.ua. 25.02.2025. URL: <https://7eminar.ua/news/4974-biznes-objednannya-pidtrimuyut-zmini-do-kriminalnogo-procesualnogo-kodeksu>
3. Практика кримінального права і процесу: огляд та прогнози – 2025. Юридична газета. 03.01.2025. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/legal-business-in-ukraine/oglyad-praktik-ta-prognozi-na-2025-rik.html>
4. Дунаєвська Л.Г. Нормативна невизначеність результатів застосування спеціальних знань спеціалістом у кримінальному провадженні. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 6. С. 208–212. URL: http://www.lsej.org.ua/6_2025/44.pdf
5. Митчик Д.Р. Визнання доказів недопустимими під час досудового розслідування: проблемні аспекти та шляхи їх подолання. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2025. № 4. С. 88–92. URL: http://lsej.org.ua/4_2025/88.pdf
6. Коробка О.С. Допустимість доказів у кримінальному процесі. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2021. № 4. С. 524–526. URL: http://www.lsej.org.ua/4_2021/131.pdf
7. Яковлева С. Особливості доказування у кримінальному провадженні в суді першої інстанції. Презентація Верховного Суду. 10.06.2024. 64.с. URL: https://supreme.court.gov.ua/userfiles/media/new_folder_for_uploads/supreme/2024_prezent/Ocinka_dokaziv_Yakovleva.pdf
8. Коваленко А.В. Попереднє дослідження доказів у кримінальному провадженні. *Науковий вісник Ужгородського Національного Університету*. 2025. № 89. (ч.3). С. 370–376. URL: <http://visnyk-pravo.uzhnu.edu.ua/article/download/336726/325335>
9. Дрозд В. Судова практика щодо допустимості доказів, отриманих у результаті проведення негласних слідчих (розшукових) дій. *Підприємництво, господарство і право*. 2020. № 9. С. 185–190. URL: <http://pgp-journal.kiev.ua/archive/2020/9/33.pdf>
10. Макода В.Є. Теоретичні та практичні аспекти визнання доказів недопустимими у кримінальному провадженні. *Право і суспільство*. 2022. Вип. 2. С. 36–40. URL: http://www.pdu-journal.kpu.zp.ua/archive/2_2022/36.pdf
11. Верховний Суд: Повторна експертиза з метою пошуку нових доказів суперечить засадам кримінального провадження. Громадська організація «Антикорупційний фронт». 04.07.2025. URL: <https://www.anticor.foundation/novyny/21024/>
12. Огляд судової практики Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду (актуальна практика). Рішення, внесені до ЄДРСР, за травень 2025 року / Упоряд.: управління аналітичної та правової роботи Касаційного кримінального суду департаменту аналітичної та правової роботи; заст. голови Касаційного кримінального суду у складі Верховного Суду, д. ю. н. Н. О. Антонюк. Київ, 2025. – 43 с. URL: https://court.gov.ua/storage/portal/supreme/oglyady/Oglyad_KKS_05_2025.pdf
13. Практика кримінального права і процесу: огляд та прогнози – 2025. Юридична газета. 03.01.2025. URL: <https://jur-gazeta.com/publications/legal-business-in-ukraine/oglyad-praktik-ta-prognozi-na-2025-rik.html>
14. Каланча І.Г., Стемковський Д.Б. Використання доказів, що мають електронну форму в кримінальному процесі України: судова практика. Аналітичне та порівняльне правознавство. 2025. № 2. С. 1001–1008. URL: https://www.researchgate.net/publication/391312714_

Kalanca_IG_Stemkovskij_DB_Vikoristanna_dokaziv_so_maut_elektronnu_formu_v_kriminalnomu_procesi_Ukraini_sudova_praktika_Analiticno-porivnalne_pravoznavstvo_2025_No2_S_1001-1008_DOI_httpsdoiorg102414427

15. Басай В.Д. Похідні докази у кримінальному процесі України. *Право і суспільство*. 2018. №6. С. 195-199. URL: <https://elar.navs.edu.ua/items/5480df5a-228a-496d-8618-0f9857350123>

16. Івасюк І.Г. Значення похідних доказів для кримінально-процесуального доказування: питання теорії та практики. Актуальні проблеми держави та права. 2013. С. 256–262. URL: <https://dspace.onua.edu.ua/items/2efab135-7fad-4b28-986a-6edb1021a964>

17. Докази та доказування у кримінальному провадженні: навч. посібник / Р. І. Благута, Ю. В. Гуцуляк, О. М. Дуфенюк та ін. – Львів: ЛьвДУВС, 2018. – 272 с. URL: https://dspace.lvduvs.edu.ua/bitstream/1234567890/956/1/%d0%94%d0%be%d0%ba%d0%b0%d0%b7%d0%b8%20%d1%82%d0%b0%20%d0%b4%d0%be%d0%ba%d0%b0%d0%b7%d1%83%d0%b2%d0%b0%d0%bd%d0%bd%d1%8f_2018.pdf

18. Мамченко Н. Верховний Суд може змінити позицію щодо допустимості доказів. Суд.ua. 25.09.2025. URL: <https://sud.ua/uk/news/publication/341989-verkhovnyy-sud-mozhet-izmenit-pozitsiyu-otnositelno-dopustimosti-dokazatelstv-poluchennykh-obvineniem-v-rezultate-vremennogo-dostupa-k-vescham-i-dokumentam-v-drugom-ugolovnom-proizvodstve>

19. Ухвала суду № 991/154/25 від 09.01.2025. iPlex. 2025. URL: <https://iplex.com.ua/doc.php?regnum=124411055&red=1000030d19ec6d429ddf6159782dedefca99c3&d=5>

Дата першого надходження рукопису до видання: 29.09.2025
Дата прийнятого до друку рукопису після рецензування: 20.10.2025
Дата публікації: 29.10.2025